

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

El Tribunal Suprem reconeix per primer cop la pensió de viduïtat a una parella de fet d'un funcionari sense registre ni escriptura pública

28-04-2021

La reforma introduïda per la [Llei 40/2007, de 4 de desembre](#), de mesures en matèria de Seguretat Social, va representar el reconeixement de la pensió de viduïtat a les parelles de fet, però sempre que es complissin les condicions establertes en aquesta Llei, que actualment contenen l'[article 221 del TRLGSS](#), per al règim general, i l'[article 38 del text refós de la Llei de classes passives de l'Estat \(TRLCPE\)](#), aprovat per Reial decret 670/1987, per al règim especial de funcionaris públics. Tots dos preceptes estableixen que s'ha de considerar parella de fet la constituïda, amb anàloga relació d'afectivitat a la conjugal, pels qui, no trobant-se impeditos per contreure matrimoni, no tinguin vincle matrimonial amb una altra persona i acreditin, mitjançant el corresponent certificat d'empadronament, una convivència estable i notòria amb caràcter immediat a la defunció del causant i amb una durada ininterrompuda no inferior a cinc anys.

Per accedir a la pensió de viduïtat quan no hi ha vincle matrimonial s'exigeix, d'altra banda, que els ingressos del supervivent durant l'any natural anterior no arribin al 50% -25% si no hi ha fills en comú- de la suma dels ingressos propis i dels del causant haguts en el mateix període. No obstant això, també es reconeix el dret a pensió de viduïtat quan els ingressos del supervivent resultin inferiors a 1,5 vegades l'import del salari mínim interprofessional vigent en el moment del fet causant, requisit que ha de concórrer tant en el moment del fet causant de la prestació, com durant el període de la percepció. El límit indicat incrementa 0,5 vegades la quantia del salari mínim interprofessional vigent per cada fill comú amb dret a la pensió d'orfandat que convisqui amb el supervivent.

La veritat és que aquesta qüestió del dret a la pensió de viduïtat en el cas de parelles no matrimonials ha generat molta controvèrsia i una alta conflictivitat, ja que l'Institut Nacional de la Seguretat Social ha exigint en tot cas, tal com estableixen els preceptes legals referits més amunt, que l'existència de parella de fet s'acrediti mitjançant certificació de la inscripció en algun dels registres específics existents en les comunitats autònomes o ajuntaments del lloc de residència o mitjançant document públic en el qual consti la constitució d'aquesta parella. Tant la inscripció esmentada com la formalització del corresponent document públic s'han d'haver produït, a més, amb una antelació mínima de dos anys respecte de la data de la defunció del causant.

Els nostres tribunals han confirmat la necessitat de la concurrència del requisit de registre o document públic a aquest efecte, però la recent [Sentència 1283/2021 del Tribunal Suprem, Sala Contenciosa Administrativa, de 7 d'abril de 2021](#) (ECLI:ES:TS:2021:1283) ha reconegut el dret a la pensió de viduïtat al supervivent d'una parella de fet que ni havia registrat la unió en el corresponent registre específic ni l'havia formalitzada en document públic.

En aquest cas, el Tribunal Suprem fuig de la interpretació literalista que havia predominat fins ara pel fet de considerar que l'aplicació de l'article 38 del TRLCPE no pot tenir una aplicació mecànica quan la realitat sobre la qual s'han de projectar les normes no respon exactament al punt de partida del legislador. En aquest sentit, entén l'alt tribunal que el cúmul documental genera una acreditació palpable que ha existit una convivència entre la supervivent i el causant durant 30 anys, per la qual cosa ens trobem davant aquest concepte de parella de fet que dona l'article 38 del TRLCPE.

En el cas objecte de recurs, les circumstàncies particulars que posa de manifest la Sentència són incontestables: està acreditada una convivència de més de 30 anys, que la parella va tenir tres fills en comú, a més de l'adquisició mitjançant escriptura pública d'un habitatge comú que va constituir el domicili familiar, a més d'altres tipus de documentació probatòria, com el certificat d'empadronament o declaracions d'IRPF. Conseqüentment, les especialíssimes circumstàncies concurrents permeten tenir per provada l'existència de parella de fet i s'acredita, no només mitjançant un certificat d'empadronament, que ha tingut una convivència estable i notòria de la qual van néixer tres fills i que s'ha mantingut fins a la defunció del causant. La conclusió és el dret al reconeixement de la pensió de viduïtat.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació